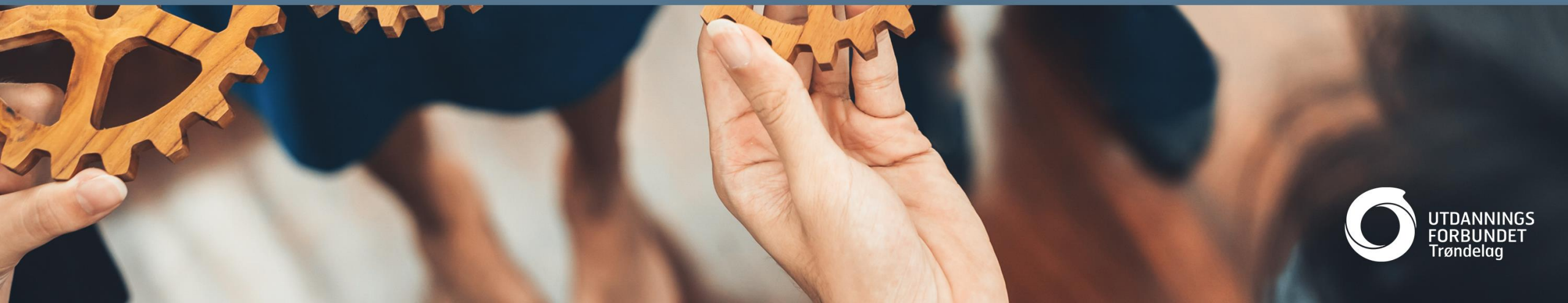

Avvik og avvikshåndtering

Temakurs UDF Trøndelag, 30. januar 2024

Hvorfor kurs om avvik?

- Et tema som mange medlemmer tar opp
- Viktig sak foran landsmøte: Vold trusler og trakassering og belastninger i arbeidsmiljøet
- Både lærere og ledere trenger støtte og verktøy
- Både lærere og ledere får høre det samme og diskutere sammen

Handler om hvilket tilbud vi og kommunen gir til barn og unge!

Landets 20 største kommuner:

Over 100 krenkels mot ansatte i skole hver dag

I løpet av fjoråret kom det inn over 20 000 avviksmeldinger om trusler og krenkelser mot ansatte i skolene i Norges tjue største kommuner.

Kari Oliv Vedvik
JOURNALIST

Publisert tirsdag 04. april 2023 - 07:20

Mange lærere blir utsatt for vold – Henriette ble angrepet med hammer

De blir slått, sparket, lugget og spyttet på. Lærere i grunnskolen har over fire ganger så høy risiko for å bli utsatt for vold sammenlignet med andre yrkesgrupper.

LANG ERFARING: Henriette Selnæs er fylkesleder i Skolenes Landsforbund Rogaland. Hun har jobbet som lærer i omtrent 20 år, både på barne- og ungdomsskole. Tidligere har hun også jobbet i barnevernet.

FOTO: PRIVAT

Elina Rydland Ørnhaug
Journalist

Mathias Nylenna
Journalist

Publisert 16. mars kl. 10:02
Oppdatert 17. mars kl. 19:36

– Jeg har opplevd å bli angrepet med hammer, sier lærer Henriette Selnæs.

Over 10.000 elever går hvert år ut av barneskolen uten å kunne lese enkle tekster. Hvordan ble Storm en av dem?

Over 1 million skoletimer til de svakeste elevene ble sporløst borte

Ingen vet om de 50.000 elevene som skal få spesialundervisning faktisk får det de har rett på. Nå krever barneombudet og en pedagogikkprofessor endring.

Nesten 50.000 barn i norske grunnskoler har blitt lovet spesialundervisning for å få hjelp til å jobbe med faglige utfordringer. Mange skoler har ingen oversikt over om elevene får så mange timer som de har krav på.
FOTO: ANDERS FEHN / NRK

Per Øyvind Fange
Journalist

Karl Inge Paulsen
Research

Ingeborg Rygh Hjorthen
Research

Vi rapporterer fra Halden

Publisert 22. feb. kl. 07:25
Oppdatert 22. feb. kl. 08:17

– Vi har ingen kontroll på hva som skjer med barna som blir anbefalt spesialundervisning, sier Monica Melby-Lervåg.

Hun er professor i spesialpedagogikk ved Universitetet i Oslo og leder forskningssenteret SpedAims.

Nyheter →

Raser over hvordan kuttene påvirker hverdagen: – Vi får ikke det vi har krav på

Elever ved Hegra ungdomsskole protesterer på at skoletilbudet deres rammes av kutt og sparetiltak.

Nyheter →

Advarer foreldre på stjørdalsskolene: – Må ta kraftige grep

Kommunen har fått en rekke henvendelser fra foreldre som er redde for skolehverdagen etter massive budsjettkutt. I går fikk foreldre over hele Stjørdal brev fra kommunedirektør og rektorer om følgene av budsjettet både overordnet og på hver enkelt skole.

Kommunedirektøren har sendt ut brev til alle foreldre med barn på grunnskolene i Stjørdal. FOTO: BJØRN FULDSETH

Guro Listou Vollen

Oppdatert: 3 dager siden

Kommunedirektøren starter brevet som gikk ut fra Vigilo med å adressere foreldrene ved hver skole.

– Du har nok fått det med deg allerede: Stjørdal kommune må ta kraftige grep for å få kontroll med overforbruket de siste årene. Flere kostnadskrevede oppgaver, prisøkning, renteøkning etc. har satt kommuneøkonomien landet rundt under alvorlig press, så også hos oss. Og i arbeidet med å tilpasse økonomien til en ny hverdag er ingen sektorer fritatt, heller ikke skolesektoren, innleder han.

Videre skriver han at det er krevende, men at kommunen ikke kan bruke mer penger enn de har, men at man heldigvis er «offensive og løsningsorienterte».

Hva sier Utdanningsforbundets politikk?

Lederes og læreres lojalitet ligger først og fremst hos barnehagebarn, elever og studenter. Det må utvikles en kultur for ytring på arbeidsplassen og kultur for å melde og behandle avvik.

Varsling er en viktig del av ytringsfriheten. Vi har rett og plikt til å varsle om kritikkverdige forhold og rammevilkår som skaper faglig og etisk uforsvarlige tilstander. Varslere må sikres et sterkere vern, blant annet gjennom å etablere et nasjonalt varslingsombud.

Vi utdanner Norge 4.2; Styring, ledelse og partssamarbeid

Hva sier Utdanningsforbundets politikk?

Utdanningsforbundet vil arbeide for et helsefremmende arbeidsmiljø. (...)

Helsefremmende og forebyggende arbeidsmiljø forutsetter at det arbeides systematisk med helse, miljø og sikkerhet (HMS) på den enkelte arbeidsplass.

Dagens HMS-bestemmelser og yrkesskadelovgivning er i for liten grad tilpasset offentlig sektor, hvor mange får langsiktige og stressrelaterte belastningsskader.

Utdanningsforbundet vil arbeide for at lovverket gir sterkere forpliktelser og økonomiske insentiver for arbeidsgiver til å ivareta de arbeidsmiljøutfordringene som preger utdanningssektoren.

Vi utdanner Norge 4.3 Lønn, arbeidsvilkår og arbeidsmiljø

Hva sier Utdanningsforbundets politikk?

Ansatte må beskyttes mot vold, og trusler om vold, mobbing og grovt krenkende atferd og ordbruk, både i arbeidssituasjonen og i digitale medier. Utdanningsforbundet vil intensivere arbeidet for at sentrale myndigheter og arbeidsgiver tar et helhetlig ansvar for å forebygge, håndtere og følge opp denne type hendelser.

En god ytringskultur der problemer blir tatt tak i på et tidlig tidspunkt er avgjørende for å avverge konflikter og varslingssaker på arbeidsplassen. Arbeidsplassene må ha gode rutiner og kultur for å kunne si ifra om kritikkverdige forhold. Utdanningsforbundet vil løfte frem betydningen av å si fra når arbeidsmiljø og rammevilkår ikke er forsvarlig. Vi vil arbeide for at våre medlemmer og tillitsvalgte settes i stand til å forstå og bruke avviks- og forbedringssystem på en hensiktsmessig måte.

Vi utdanner Norge 4.3 Lønn, arbeidsvilkår og arbeidsmiljø

Politisk debatt om virkemidler

Kunnskapsminister Kari I

– Skolen skal være et trygt sted for skoleeiere og skoler sikret
Aftenposten.

– Det har manglet et tydelig
vold. Det får vi nå på plass

Foto: Annika Byrde

Frp

Sylvi Listhaug ør
Sylvi

Geir Røsvoll

3 d · 🌐

DAX18 i dag - Jeg møtte [Kari Nessa Nordtun](#), kunnskapsminister (Ap) og [Himanshu Gulati](#) (FrP) for å diskutere den kraftige økningen av vold mot lærere i skolen. Det er en fullstendig uholdbar situasjon.

- For mange ledere og lærere står alene i arbeidet med forebygging av vold, trusler og trakassering.
- Lokale og nasjonale skolemyndigheter må ta sterkere grep, og jobbe mer systematisk med forebygging.
- Risikovurdering må på plass på hver arbeidsplass.
- Systemer for avvikshåndtering må være gode og enkle å bruke.
- De ansatte må følges opp når det oppstår voldsproblematikk.
- Vold og trusler må anmeldes av arbeidsgiver og ikke den enkelte lærer.
- Vi ser også disse utfordringene i sammenheng med stadig trangere kommuneøkonomi og kutt i budsjettene på oppvekst. De viktigste tiltakene – og tiltakene som kommer til å hjelpe, er god forebygging, men disse koster penger.

#dax18

Vold mot lærere øker

Geir Røsvoll

leder, Utdanningsforbundet

System for avvikshåndtering

- Alle virksomheter skal ha rutiner og et system for å avdekke, rette opp og forebygge uønskede hendelser og avvik fra HMS-lovgivning
- Arbeidsgiver er ansvarlig for at arbeidstakere har kjennskap og opplæring i hvordan man melder avvik

Hva er et avvik?

Avvik er brudd på lover og regler knyttet til fysisk og psykisk arbeidsmiljø.
Avvik defineres som uønskede hendelser og forbedringspunkter i forhold til:

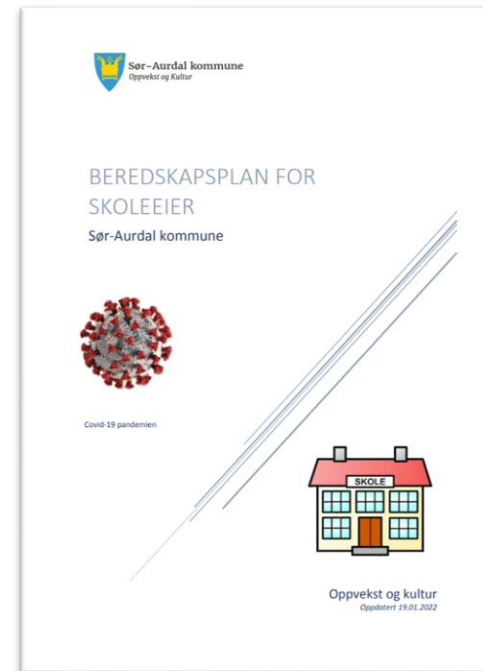
Hva er et avvik?

Ikke oppfylt krav i lov, forskrift og eksterne retningslinjer
(Norges lover, Arbeidsmiljøloven, Opplæringsloven, Barnehageloven)

Hva er et avvik?

Ikke oppfylt interne rutiner, prosedyrer, retningslinjer og standarder (arbeidsplan, tilsynsplan, beredskapsplan, lekeplasskontroll)

Hva er et avvik?

- Personskader, nestenulykker
- Vold/trusler/mobbing
- Skade på bygninger/kjøretøy/utstyr
- Branntilløp
- Forurensning
- Dårlig inneklima, trekk, støy, dårlig lysforhold
- Manglende verneutstyr
- Brudd på taushetsplikt eller personvern
- Ikke oppfylt individuelle vedtak
- Organisering som ikke er pedagogisk og trygghetsmessig forsvarlig

Eksempel 1

<u>Hva</u>	<u>Konsekvens</u>	<u>Årsak</u>	<u>Lovverk</u>	<u>Tiltak</u>
En ansatt blir bitt av et utagerende barn/elev	Psykisk/fysisk slitasje og utrygghet for barn/elev og arbeidstaker	For stor gruppestørrelse Lav personaltetthet	Opplæringsloven §9a : Retten til et trygt og godt skolemiljø Barnehageloven kap. 8 (§ 41) : Forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø Arbeidsmiljøloven kap.4 : Arbeidstaker skal, så langt det er mulig, beskyttes mot vold, trusler og uheldige belastninger som følge av kontakt med andre	Styrke personaltetthet Redusere gruppestørrelser

Eksempel 1

<u>Hva</u>	<u>Konsekvens</u>	<u>Årsak</u>	<u>Lovverk</u>	<u>Tiltak</u>
Lærer er syk. Spesialpedagog som allerede er inne i gruppa må overta undervisningen for hele gruppa	Barnet/eleven med individuelt vedtak mister opplæring og blir hengende etter	Ikke satt inn vikar ved sykdom	Opplæringsloven §5-1: Rett til spesialundervisning Barnehageloven §31: Rett til spesialpedagogisk hjelp Opplæringsloven §8-2: Gruppene må <u>ikke</u> være større enn det som er pedagogisk og <u>trygghetsmessig forsvarlig</u>	Det må settes inn vikar ved sykdom Øke midler til vikarer i budsjettet Rekruttere flere vikarer Utarbeide rutiner for vikaransvarlig

Når man skriver avvik

- Årsaken til den uønska hendelsen er avviket, ikke selve hendelsen
- Anonymiser navn og andre personlige opplysninger
- Ingen risiko ved å melde avvik
- Kan ta litt tid, avviket må kanskje løftes på flere nivåer
- Ledelse og verneombud har tilgang til avviksmeldinger
- Avviket lukkes når det er behandlet
- Lukkede avvik vil fremdeles være i systemet

Hvorfor melde avvik?

- Et felles verktøy ledelse og ansatte har for å bli bedre!
- Arbeidstakers medvirkningsplikt (AML §2-3)
- Synliggjør den faktiske hverdagen man står i og hva det koster å ha et godt tilbud
- En systematisk og upersonlig tilnærming
- Bedre å melde fra en gang for mye enn en gang for lite
- **Hvis ikke vi sier i fra, hvem skal si i fra da?**

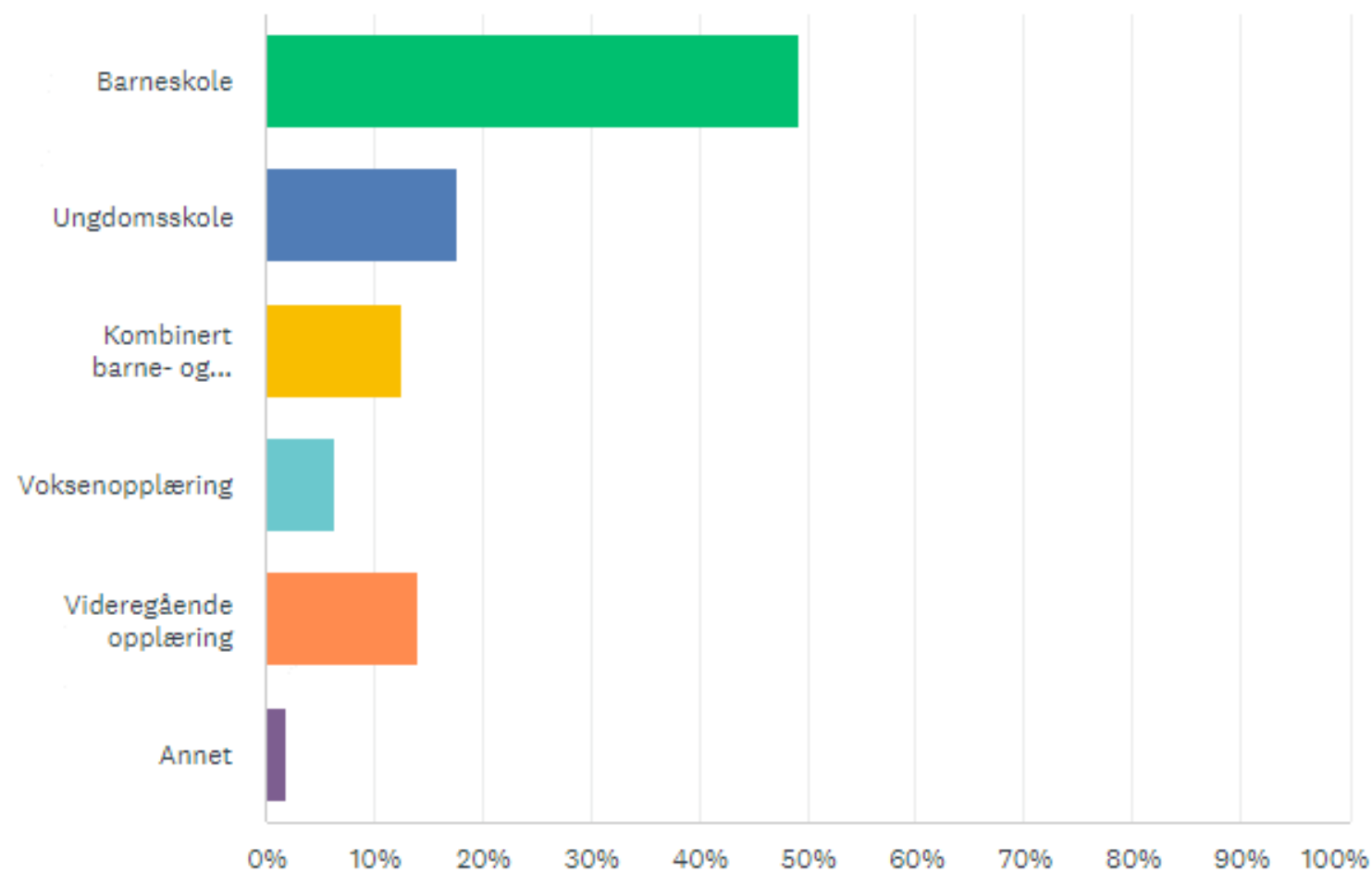
Spørsmål?

Hvordan er situasjonen i Trøndelag?

- Digital spørreundersøkelse
- Lærere og ledere i grunnskole, videregående og voksenopplæring
- En oppfølging av undersøkelsen vi gjennomførte i 2021
- 1815 respondenter
- Lav feilmargin

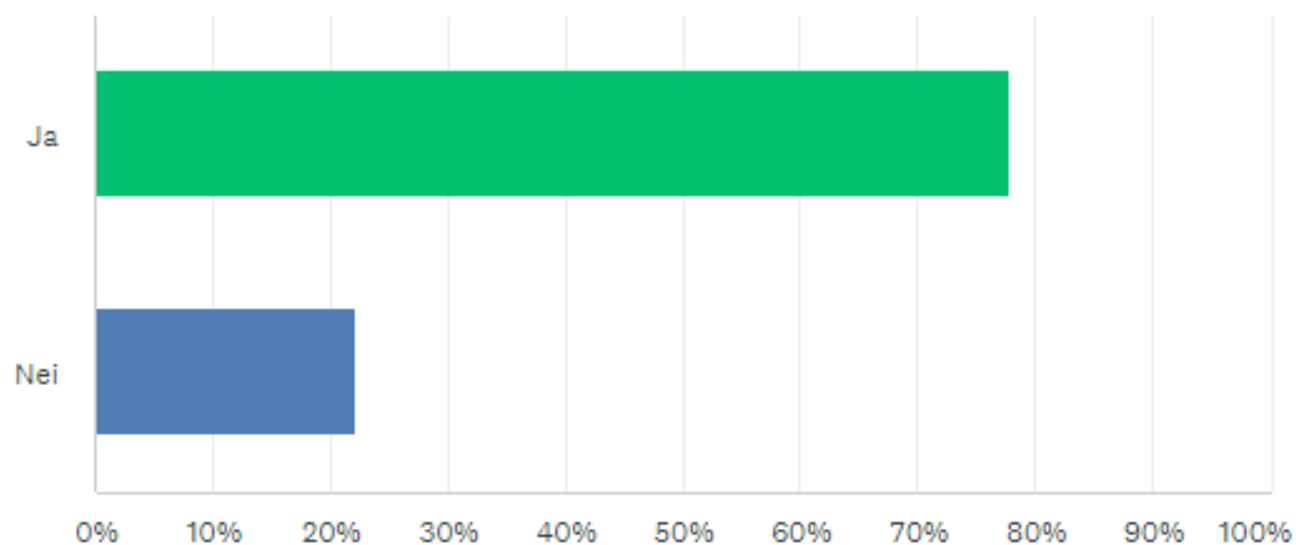
Jeg jobber i:

Besvart: 1 815 Hoppet over: 0

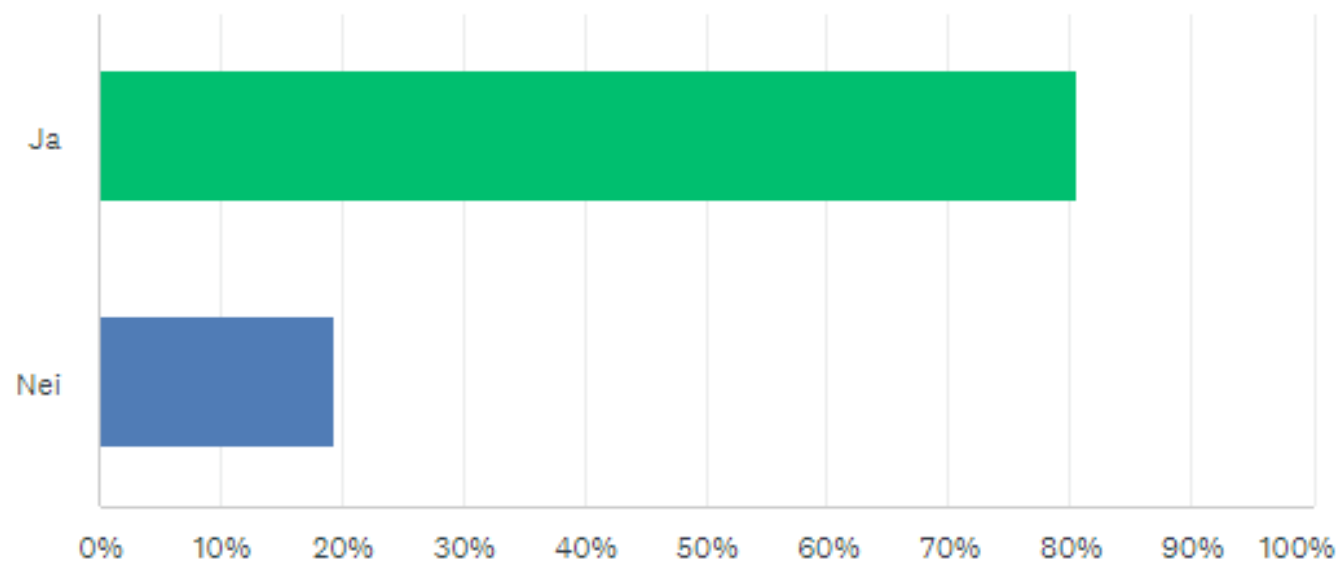
Er du kjent med hva som defineres som et avvik i skolehverdagen?

Besvart: 1 815 Hoppet over: 0

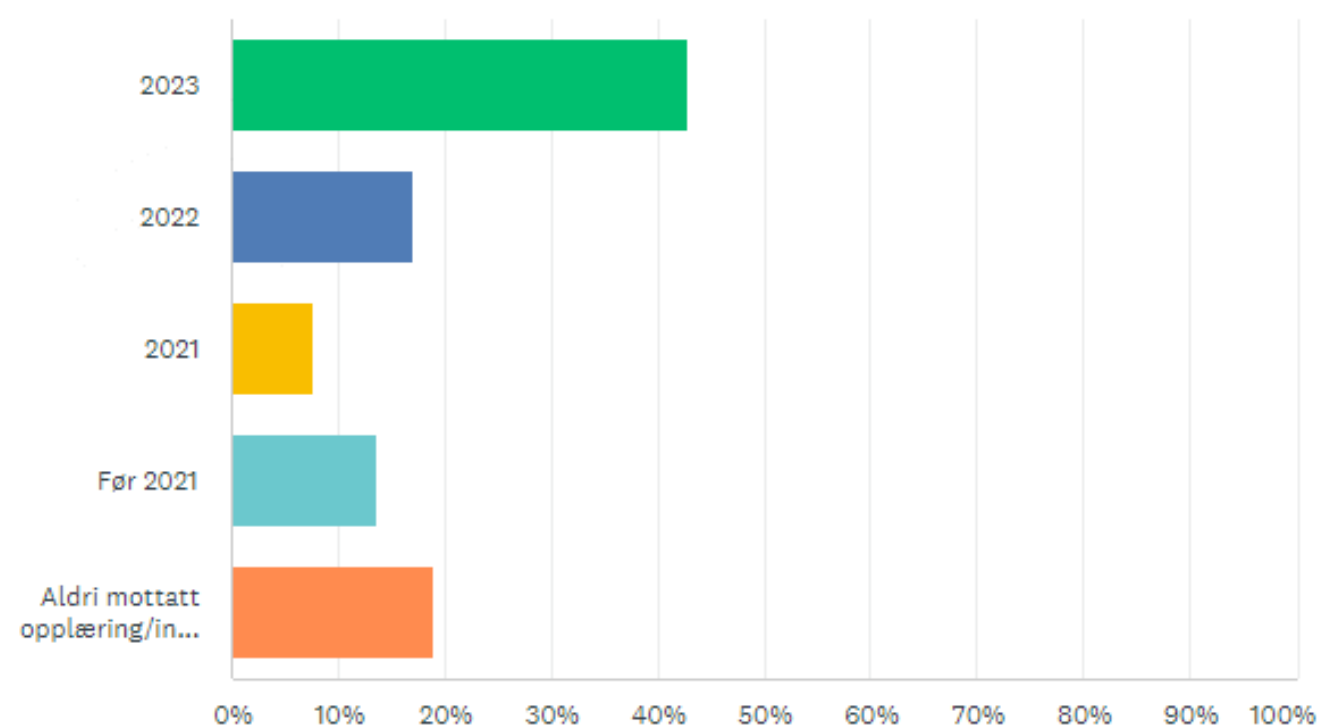
Er du kjent med hvordan du melder avvik?

Besvart: 1 815 Hoppet over: 0

Når mottok du sist opplæring/instruksjon fra arbeidsgiver på hvordan du melder avvik?

Besvart: 1 815 Hoppet over: 0

Om du har meldt ingen eller få avvik de siste 12 mnd. Hva er hovedårsaken til at du ikke melder avvik (her kan du velge flere alternativer):

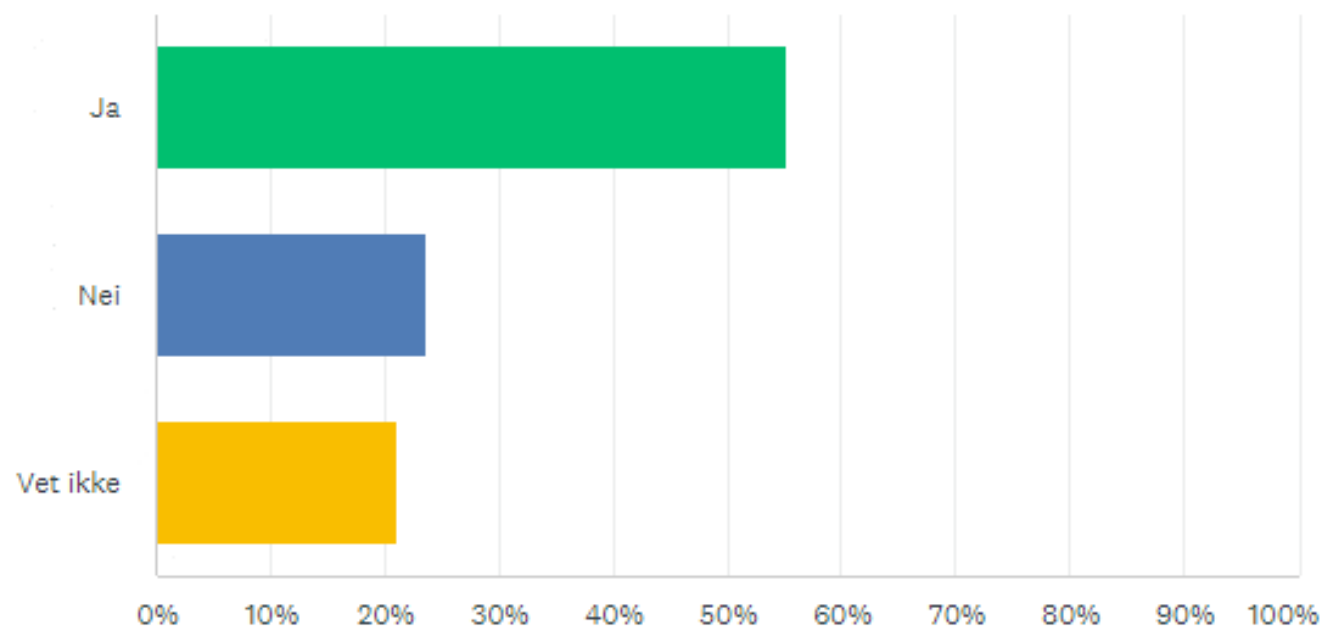
SVARVALG	SVAR	
▼ Jeg er redd for å sette skolen i et dårlig lys	2,59%	41
▼ Jeg vil ikke være til bry	6,25%	99
▼ Jeg er redd for at dette vil få konsekvenser for meg personlig	8,45%	134
▼ Annet (vennligst spesifiser)	14,07%	223
▼ Jeg vet ikke hvordan man bruker avvikssystemet	15,52%	246
▼ Jeg varsler kollegaer	17,54%	278
▼ Avvikssystemet er vanskelig å forstå	18,36%	291
▼ Jeg har ikke opplevd noen avvik	21,20%	336
▼ Jeg er ikke kjent med hva som defineres som et avvik	21,70%	344
▼ Jeg varsler skoleledelse/kommuneledelse	24,79%	393
▼ Jeg tror ikke dette vil føre til noen endring	34,38%	545
▼ Manglende tid	39,81%	631
Totalt antall respondenter: 1 585		

Har du selv opplevd følgende situasjoner på arbeidsplassen de siste 12 mnd.
(her kan du velge flere alternativer)?

SVARVALG	SVAR
▼ Annet (vennligst spesifiser)	Svar 6,35% 101
▼ Blitt utsatt for biting, lugging eller spytting (foresatte, kollegaer, elever)	15,59% 248
▼ Blitt utsatt for mobbing eller trakassering (foresatte, kollegaer, elever)	19,86% 316
▼ Mottatt verbale eller digitale trusler (foresatte, kollegaer, elever)	34,70% 552
▼ Blitt utsatt for spark eller slag (foresatte, kollegaer, elever)	36,46% 580
▼ Elever med enkeltvedtak som ikke får tildelt spesialpedagogisk ressurs	49,21% 783
▼ Undervisningstimer hvor det ikke har blitt satt inn vikar eller annen ressurs	68,89% 1 096
▼ Spesialpedagogiske timer hvor det ikke har blitt satt inn vikar eller annen ressurs	76,12% 1 211
Totalt antall respondenter: 1 591	

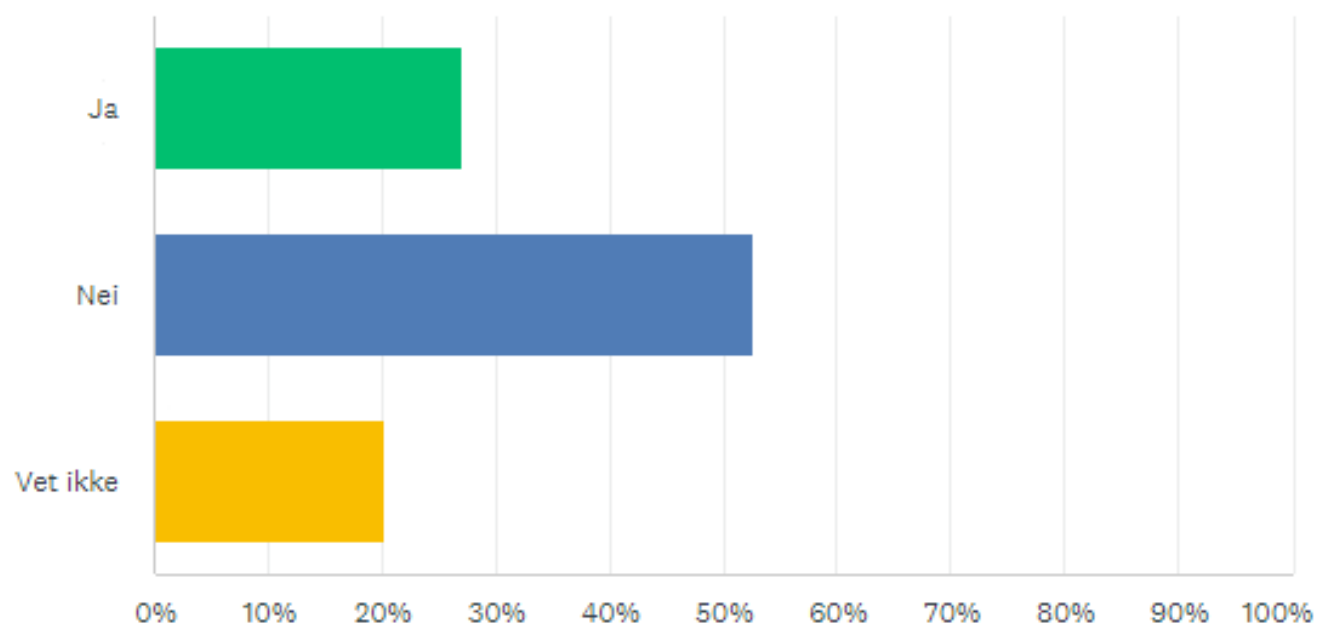
Oppfordres du til å melde avvik av skoleledelse/kommune?

Besvart: 1 815 Hoppet over: 0

Opplever du at det er en kultur for å melde avvik på ditt arbeidssted?

Besvart: 1 815 Hoppet over: 0

Oppsummert

- Flere mottar opplæring på avvikssystemer enn tidligere
- Flere er kjent med hva som defineres som et avvik
- Mange opplever avvik, men har ikke tid til å melde
- Mørketall på ansatte som blir utsatt for vold og trusler
- Spesialpedagogiske timer som utgår er langt mer utbredt enn tidligere antatt
- Manglende kultur for å melde avvik

Veien videre

- Krev jevnlig opplæring i avvikssystemer
- Snakk om viktigheten ved å melde avvik
- Be om tid til å melde avvik
- **Meld avvik!**

Spørsmål?

Diskusjonsoppgaver

1. Kjenner dere igjen funnene i undersøkelsen?
2. Meldes det avvik på din arbeidsplass?
3. Hvordan skape en kultur for å melde avvik?